

dr Agata Buczak¹

Katedra Mikroekonomii i Ekonomii Instytucjonalnej, Wydział Ekonomii i Finansów
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Nierówności społeczne – przegląd zagranicznych artykułów i badań z lat 2018–2023

WPROWADZENIE

Wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi w swej godności i w swych prawach (Powszechna Deklaracja..., [http](#)). Te ważne dla ludzkości słowa uchwalone i ogłoszone 10 grudnia 1948 roku podczas Trzeciej Sesji Ogólnego Zgromadzenia Organizacji Narodów Zjednoczonych brzmiały dumnie, po okropieństwach II wojny światowej niosły nadzieję, stawiały wszystkich ludzi w jednym rzędzie równości, wolności, sprawiedliwości, dostępu do dóbr, pokoju, poszanowania godności, praw, uwolnienia od strachu, nędzy i rozpacz. Do dnia dzisiejszego są obowiązującymi, jednakże nie można nie zauważyć, że niesione są jedynie „na sztandarach”, a we współczesnej rzeczywistości częściej dochodzi do ich łamania niż powszechnego przestrzegania: wojny i konflikty zbrojne w różnych zakątkach świata, dyskryminowanie mniejszości narodowych, wyznaniowych, odmienne traktowanie ze względu na kolor skóry, wiek, płeć, pochodzenie.

Zarówno w języku zarówno potocznym, jak i w rozważaniach teoretyczno-naukowych, zjawisko to nazywane jest niesprawiedliwością bądź nierównością, czyli przyznawaniem ludziom praw lub przywilejów, na które w myśl pewnych zasad nie zasługują, albo niesłuszne odbieranie im tego, na co zasługują (*Wielki słownik...*, [http](#)), definiowane również jako deficyt w dostępie do praw, czy to ekonomicznych czy społecznych (*Znaczenie...*, [http](#)). Z kolei J.J. Rousseau w swoich rozważaniach uwydatniał dwa rodzaje nierówności między ludźmi: nierówności warunkowane naturą, jako wynikowe: wieku, stanu zdrowia, sił fizycznych czy cech osobowościowych, a także nierówności „moralne” czy „polityczne”, które

---

¹ Adres korespondencyjny: Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Wydział Ekonomii i Finansów, Katedra Mikroekonomii i Ekonomii Instytucjonalnej, ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław; e-mail: agata.buczak@ue.wroc.pl. ORCID: 0000-0003-4674-3099.

wskazywał jako tworzone przez ludzi, przez nich utrwalane bądź też znoszone, na mocy różnie przydzielanych przywilejów, którymi jedni cieszyli się na niekorzyść drugich (Rousseau, 1956). W literaturze wskazuje się na następujące wymiary nierówności (Wójcik-Żołądek, 2013, s. 1):

- ekonomiczne, obejmujące: dochód, zatrudnienie, własność, warunki bytowe,
- polityczne, odnoszące się do różnic w udziale we władzy, zaangażowaniu obywatelskim,
- społeczne, dotyczące: wykształcenia, płci, prestiżu, stylu życia, uczestnictwa w kulturze (w tym wyznawanej wiary i światopoglądu), kapitału społecznego; współcześnie do tego zbioru włącza się również nierówności cyfrowo-technologiczne, definiowane jako nierówne wykorzystanie nowych technologii będzie mniejsze lub większe uczestnictwo we wszystkich istotnych obszarach współczesnego i przyszłego społeczeństwa (van Dijk, 2010, s. 257), a także nierówności ekologiczne-środowiskowe (*WORLD...*, [http](http://www.worldinequalityreport.org/)), jako „negatywne” wynikiowe działalności człowieka, degradującej środowisko naturalne (Matczak, 2000, s. 48) oraz dążność do prowadzenia aktywności biznesowej w ramach zasad zrównoważonego rozwoju (*European Commission*, [http](http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&code=sdg_10_10_1)), za którą nie wszyscy uczestnicy procesu podążają w jednym, równym tempie [niejako w zgodzie z teorią A. Sena, że nierówności w jednym obszarze powodują nierówności w innym (Sen, 1997, s. 37)].

W tym kontekście warto wspomnieć również o poglądach R. Blackburna (2008, s. 250–259), który, dokonując grupowania czynników prowadzących do nierówności, wskazywał: płeć, przynależność etniczną, zawód, dostęp do zasobów, społeczną akceptację (związaną z: religią, przynależnością do grupy, np. imigrantów, wyglądem fizycznym, otyłością – przy tym czynnikiem również szeroko rozumianą „atrakcyjnością fizyczną”, zdolnościami umysłowymi itp.).

Nie dziwi zatem fakt niesłabnącego i bezustannie rozwijanego nurtu rozważań, na gruncie krajowym, jak i zagranicznym, nad zagadnieniem nierówności, zwłaszcza w zakresie tych społecznych, definiowanych jako nierówny dostęp lub nierówna szansa dostępu do dóbr, które są cenione społecznie wskutek przynależności do określonych grup społecznych bądź też zajmowania charakterystycznych pozycji społecznych (por. Sztompka, 2020, s. 200; Podemski, 2009, s. 50). Rodzimi badacze tematyki nierówności społecznych wskazują, że dotyczą one wielu sfer życia, jednak najczęściej odnosi się je do zróżnicowania dochodów (por. Domański, 2007, s. 382; Mikuła, 2016, s. 443; Jarosz, Kozak, 2015, s. 156), jako warunkujących dostęp do służby zdrowia, zapewnienia dzieciom odpowiedniego wykształcenia, uczestnictwa w kulturze, dostęp do Internetu i szeroko rozumianej informacji, dostęp do władz (por. Podemski, 2009, s. 51), do innowacji i „nowinek” technologicznych.

W ramach opracowań naukowych w formie przeglądów literatury i badań warto przywołać m.in. odnoszący się do zjawiska nierówności płci na ryn-

ku pracy przegląd literatury autorstwa M. Warszawskiej-Makuch i Z. Mokkałło (2019, s. 15–19), koncentrujący się na problemie nierówności płci na rynku pracy na podstawie analizy danych pochodzących z badań sondażowych przeprowadzonych w Polsce i na świecie; krytyczny przegląd stanu badań nad kobietami wiejskimi w Polsce, prowadzonymi od 1990 roku, autorstwa K. Olejarczyk (2022, s. 101–124), gdzie uwydatniona została luka badawcza dotycząca szeroko ujmowanych aspektów życia kobiet na wsi, w tym szczególnego wymiaru nierówności: społecznych, dochodowych i kulturowych, które im towarzyszą w codziennym życiu; a także, napisany w ramach międzynarodowej współpracy, przegląd badań nad równością płci w Polsce i Norwegii (Holter i in., 2018, s. 23–42), w którym dokonano syntetycznego przeglądu badań nad zagadnieniami nierówności między kobietami i mężczyznami, poczynając od lat 60. XX wieku, które prowadzone były zarówno w Polsce, jak i w Norwegii, wystosowując propozycję ujęcia modelowego badanego zagadnienia, które wykorzystane miało zostać na potrzeby projektu *Gender equality and quality of life. How gender equality can contribute to development in Europe* (GEQ, [http](http://)).

Przeprowadzenie wnikliwej, krytycznej analizy literatury badanego zagadnienia, zarówno krajowej, jak i zagranicznej, przyczyniło się do wystosowania kluczowego wniosku obserwacyjnego dotyczącego faktu, iż liczba opracowań naukowych typu *przegląd literatury i badań* jest znacznie niższa, niż artykułów, w których przegląd literatury i stanu badań stanowił część rozważań prowadzonych przez badaczy nad określonym wymiarem nierówności, na potrzeby wytworzenia bazy literaturowej do własnych badań empirycznych, jednakże całościowa koncepcja nie była mu podporządkowana. Skłoniło to autorkę prezentowanego artykułu do podjęcia się zadania wypełnienia zaobserwowanej luki poznawczej, co pozwoli czytelnikowi, zainteresowanemu szeroko ujmowaną tematyką nierówności, na zapoznanie się z syntetycznym wykazem zagranicznych opracowań naukowych i wynikami badań, których zagregowanie może – zwłaszcza początkującym badaczom – sprawiać pewne trudności. Analogicznemu przeglądowi rodzimych zasobów, zdaniem autorki, należałoby poświęcić osobne opracowanie.

Konkludując powyższe, celem niniejszego artykułu jest prezentacja zainteresowania zagranicznych badaczy zagadnieniem *nierówności społecznych*, wyrażonego: po pierwsze (1), w tematycznym zestawieniu opublikowanych opracowań typu *przegląd badań i literatury*, po drugie (2), w liczbie artykułów naukowych, które w swych tytułach zapisane miały następujące frazy uzupełniające i charakteryzujące ww. pojęcie: ekonomiczne (gospodarcze), cyfrowe, dochodowe, ekologiczne (środowiskowe), edukacyjne, płci, rasowe i kulturowe. Polem badawczym uczyniono lata 2018–2023 (stan na dzień 15.09.2023 r.). Na potrzeby prac badawczych zostaną wykorzystane, w pkt 1. zasoby platformy

Google Scholar², w pkt 2. analiza bibliometryczna bazy Scopus³. Obie bazy cieszą się zainteresowaniem czytelników, jednak konieczne jest wskazanie, że wskaźników czasopism z Google Scholar nie można porównywać ze wskaźnikami z innych baz danych, nawet jeśli wskaźnik jest taki sam, gdyż ich wartości zależą od danych zawartych w konkretnej bazie (Impact factors: Google Scholar, [http](http://)). Stąd powzięto decyzję o dedykowaniu odmiennego zakresu analiz dla obu przywołanych źródeł.

W dotychczasowej literaturze przedmiotu nie odnotowano tego typu opracowania, które, z wykorzystaniem obu wyżej wskazanych źródeł i ich zasobów, w tak kompleksowy sposób prezentowałyby dorobek pozakrajowych badaczy zagadnienia nierówności społecznych w pełnym spektrum składowym, merytorycznym określającym je, co – zdaniem autorki – wydatnie przyczynić może się do zdiagnozowania luki poznawczej, koniecznej i możliwej do wypełnienia przez badaczy żywo interesujących się procesem niwelowania dysproporcji w społeczeństwach.

NIERÓWNOŚCI SPOŁECZNE W ZAGRANICZNYCH PUBLIKACJACH – PRZEGLĄD LITERATURY I BADAŃ W LATACH 2018–2023 Z ZASOBÓW PLATFORMY GOOGLE SCHOLAR

W zagranicznych publikacjach, podejmujących różnorodne rozważania w tematyce nierówności społecznych, nie brakuje tych o charakterze przeglądu literatury przedmiotu i wniosków z przeprowadzonych badań przekrojowych. Analizując zawartość bazy publikacji naukowych platformy Google Scholar⁴, posiłkując się hasłem wyszukiwania *review of literature and research in the field of social inequality* (tłum. *przeгляд literatury i badań z zakresu nierówności społecznych*), autorka niniejszego artykułu, spośród blisko

---

² Narzędziem wykorzystywanym do analizowania i porównywania czasopism według wskaźników cytowań jest Google Scholar. Google Scholar różni się od bazy Scopus tym, że nie ma takiej struktury jak ta baza danych. Google Scholar indeksuje publikacje akademickie z baz danych czasopism, książek, raportów, artykułów konferencyjnych, prac podyplomowych i studenckich oraz patentów, gromadzi cytaty z bardzo wielu różnych źródeł, przez co liczba otrzymanych cytowań jest również większa (Impact factors: Google Scholar, [http](http://)).

³ Scopus opisuje indeksowaną publikację za pomocą ustrukturyzowanych metadanych, takich jak słowa kluczowe, kategorie czasopism, typy publikacji, a także poprzez proces selekcji indeksowanych źródeł w oparciu o miary jakościowe. Ma także charakter multidyscyplinarny, dokonuje jakościowej oceny źródeł, które indeksuje w bazie danych, uwzględnia cytowania pomiędzy publikacjami w bazie danych i generuje liczbę wskaźników czasopism (Impact factors: Google Scholar, [http](http://); Scopus Impact Factor, [http](http://)).

⁴ Wyszukiwarka, która indeksuje literaturę naukową w szerokim zakresie dyscyplin, typów dokumentów i języków (Osiński, 2021, s. 49–80).

53 000 wyświetlonych publikacji⁵, przeanalizowała i w efekcie segregacji zregowała następujące opracowania o charakterze przeglądu badań i literatury (opublikowane w okresie od stycznia 2018 roku do 15.09.2023 roku), w zakresie tematyki:

- nierówności społeczne a innowacje technologiczne, m.in. w: (Weiss i in., 2018; Lutz, 2019; Favaretto i in., 2019; Aghion i in., 2019; Reddick i in., 2020; Ragnedda i in., 2022; Lythreitis i in., 2022; Vassilakopoulou, Hustad, 2023),
- nierówności ekologiczne (środowiskowe) a życie społeczne, m.in. w: (Muller i in., 2018; Jessel i in., 2019; Markkanen, Anger-Kraavi, 2019; Heffron, 2021),
- nierówności rasowe i ich wpływ na różne aspekty życia społecznego, m.in. w: (Hardeman i in., 2018; Bolin, Kurtz, 2018; Hicken i in., 2018; Auspurg, 2019; Omori, Johnson, 2019; Roberts i in., 2020; Von Esch i in., 2020; Umaña-Taylor, Hill, 2020; Quillian i in., 2020; Hinton, Cook, 2021; Larrabee Sonderlund i in., 2022; Clark i in., 2022; Arnado, 2023; Walton, Truong, 2023; Bruton i in., 2023),
- przyczyny i konsekwencje nierówności społecznych i ekonomicznych, m.in. w: (Amis i in., 2018; Zucman, 2019; Mutyambizi i in., 2019; Grigorieva, 2019; Picketty, 2020; Bapuji i in., 2020; Xie, 2020; Clouston i in., 2021; Kozłowski i in., 2022; Shirmohammadi i in., 2023),
- wpływ nierówności dochodowych na:
  - stan zdrowia społeczeństwa, m.in. w: (Owusu-Addo i in., 2018; Patel, 2018; Cash-Gibson i in., 2018; Yu,²⁰¹⁸; Thomson i in., 2018; Singh i in., 2019; Zeeman i in., 2019; Bissel, 2019; McCartney i in., 2019; Levy, 2020; Crear-Perry i in., 2021; Zare i in., 2022),
  - dobrostan społeczny, m.in. w: (Ngamaba i in., 2018; Ali, 2018; Boushey, 2019),
- nierówności dochodowe a polityka pieniężna (finansowa), m.in. w: (Dwyer, 2018; Colciago i in., 2019; Mushtaq, Bruneau, 2019; Yu, Li, 2021; Chambers, O'Reilly, 2022; Ozili i in., 2023);
- nierówności dochodowe a dostępność do niektórych dóbr, m.in. w: (Saif i in., 2019; Chen, Yeh, 2019; Jahanshahi i in., 2020; Durand i in., 2022; Lewis-McCoy i in., 2023),

⁵ Należy uzupełnić, że nie wszystkie wyświetlone opracowania spełniały kryterium zaprojektowane dla zadania badawczego, czyli „bycie” *przeglądem badań i literatury*. Zostały wyłuskane przez system wyszukiwania platformy Google Scholar po spełnieniu warunku obecności zadanego wyrażenia *review of literature and research in the field of social inequality*, co implikowało agregację opracowań mających to wyrażenie zarówno w swoich tytułach, jak i w streszczeniach, w całościowym brzmieniu lub w pojedynczych jego częściach, np. *review, social inequality* itd. Przygotowanie zaproponowanego opracowania wymagało od jego autorki gruntownej lektury i analizy zagregowanych przez platformę Scholar dysertacji. Ich obecność w zestawieniu nie jest przypadkowa.

- nierówności edukacyjne i próba ich niwelowania, m.in. w: (Allen, Sims, 2018; Qureshi i in., 2018; Owens, 2018; Ajayi, 2019; Broer i in., 2019; Taylor, 2019; Herbaut, Geven, 2020; Behr i in., 2020; Gümüş i in., 2021; Busey i in., 2023),
- nierówności społeczno-ekonomiczne a zrównoważony rozwój, m.in. w: (Blythe i in., 2018; Satalkina, Steiner., 2020; Ranjbari i in., 2021; Shulla i in., 2021; Yamaguchi i in., 2023; Trevisan i in., 2023; Holzmann, Gregori, 2023; Bashir, Qureshi, 2023; Khatibi i in., 2023),
- nierówne traktowanie ze względu na płeć i wiek, m.in. w: (Kwan, Walsh, 2018; Cerrato, Cifre, 2018; Verniers, Vala, 2018; Armstrong i in., 2018; Heise i in., 2019; Rivera, Heymann, 2019; Tilcsik, 2019; Postmus i in., 2020; Henry i in., 2020; Reis, Menezes, 2020; Merone i in., 2022; James, Buffel, 2022; Rosa, Clavero, 2022; Rietveld, Patel, 2022; Acilar, Sæbø, 2023; Polzer i in., 2023; Jaber i in., 2023; De Welde, Stepnick, 2023),
- pandemia COVID-19 i jej wpływ na pogłębianie nierówności społeczno-ekonomicznych, m.in. w: (Tadesse, Muluye, 2020; Buheji i in., 2020; Wachtler i in., 2020; Gravlee, 2020; Honey-Rosés i in., 2021; Yavorsky i in., 2021; Bozkurt i in., 2022; Aissaoui, 2022; Su i in., 2022; Cheshmehzangi, 2022; Zhang i in., 2022; Datzberger i in., 2023; Häfliger i in., 2023; Betthäuser i in., 2023; Achuthan i in., 2023; Meyer i in., 2023),
- nierówności społeczne w organizacjach oraz wpływ oddziaływania politycznego, m.in. w: (Baric, Geiger, 2018; Jorda, Alonso, 2020; Amis i in., 2020; Lee, 2021; Stoetzer i in., 2023; Franc, Pavlović, 2023).

Przeprowadzona kwerenda pozwala dostrzec, że opracowania z zakresu nierówności ekologicznych (środowiskowych), nierówności społecznych versus zrównoważony rozwój czy innowacje technologiczne, wyraźnie odstają pod względem liczbowym, od pozostałych, przywołanych w zestawieniu zakresów tematycznych. Ich mniejsza liczba wynikać może z faktu, iż są to zagadnienia stosunkowo „młode”, które w przestrzeni publikacyjnej liczniej zaczęły pojawiać się dopiero w XXI wieku, a za ich początek przyjmuje się *de facto* lata 60. XX wieku, jako wynikową zdiagnozowania problemu negatywnego wpływ nieograniczonego wzrostu gospodarczego na stan środowiska w rozwiniętych gospodarczo krajach, a w następstwie rozkwitu koncepcji zrównoważonego rozwoju gospodarczego (Zrałek, 2016, s. 69), w której swoje miejsce mają również modernistyczne rozwiązania technologiczne i informacyjne.

Kluczowy wydaje się jednak wniosek, że wskazane rodzaje nierówności i ich współzależność z innymi czynnikami, związanymi z płaszczyzną życia społecznego, ekonomicznego, politycznego czy ekologicznego, nie mają charakteru przynależności do „zbioru zamkniętego”, ponieważ tworzone są na skutek wystąpienia cywilizacyjnego incydentu, który deprymuje moc nowych czynników kreujących nieznane lub jeszcze niezauważalne w danym czasie zmienne (Pilch, 2023, s. 34), a więc ich przyszłe nacechowanie jest trudne do przewidzenia.

Zaproponowane zestawienie z pewnością nie wyczerpuje wszystkich, zaistniałych w latach objętych obserwacją badawczą, pozakrajowych tytułów opracowań typu przegląd badań i literatury, ukierunkowanych na zagadnienie nierówności społecznych. Wynika to z następujących przyczyn:

- zostało skonstruowane na podstawie wyszukiwania ograniczonego do platformy Google Scholar, niezaprzeczalnie rozbudowanej i stale powiększającej się, jednakże „jednej” wyszukiwarki opracowań naukowych,
- znaczący wkład miała tu subiektywna ocena autorki niniejszego opracowania, by konkretne, godne (jej zdaniem) uwagi opracowania zamieścić w przedstawionym wykazie tematycznym.

Zastosowana formuła jest nieco nowatorska, odmienna od obecnych już w literaturze „przeглядów badań i literatury”, ponieważ nie ma formy streszczenia czy skryptu⁶, a czytelnik nie odnajdzie wyników badań konkretnego badacza czy zespołu badawczego – znajdzie jednak wskazanie: gdzie ich szukać (tytuł, autor/-rzy, zdalny dostęp); praca którego z naukowców korelować może z prowadzonymi obecnie rozważaniami; jakie czynniki i współzależności kreują warianty niesprawiedliwości i które z nich przyciągają największą uwagę ich eksploratorów naukowo-badawczych. Wydaje się, że nie będzie błędem nazwanie zastosowanej formuły „przystępną” dla odbiorcy.

SZEROKIE UJĘCIE POJĘCIA NIERÓWNOŚCI SPOŁECZNYCH W ZAGRANICZNYCH PUBLIKACJACH – WYMIAR ILOŚCIOWY W LATACH 2018–2023 Z ZASOBÓW BAZY SCOPUS

By poprawnie przeprowadzić zaprojektowane badanie, należy wskazać, że w bazie opracowań naukowych Scopus, której, zasoby posłużyły do przygotowania prezentowanego opracowania, wyrażenie *social inequality* (nierówności społeczne) pojawiło się już w 1921 roku i od tego czasu liczba opracowań zawierające je w swoich tytułach, słowach kluczowych czy też w abstraktach stale wzrastała, łącznie osiągając liczbę 73 472 dokumentów w postaci: artykułów naukowych, monografii, rozdziałów w monografiach wielotematycznych, opublikowanych baz danych badawczych. Potwierdzeniem jest tabela 1. w której zregulowano, w ujęciu chronologicznym (malejącym) od 2023 do 1921 roku, liczbę opracowań naukowych opublikowanych w bazie Scopus, wyszukanych po frazie *social inequality*.

⁶ Spełnia jednak warunek samodzielnego tekstu, który integruje, przedstawia, analizuje dotychczasowe osiągnięcia naukowe w danym obszarze, wskazując jednocześnie na wątki, które w przyszłości wydają się obiecujące z punktu widzenia naukowych eksploracji (Templier, Paré, 2015; Stępień, 2023).

Tabela 1. Występowanie wyrażenia *social inequality* w bazie Sopus, w latach 1921–2023 (stan na dzień 15.09.2023 r.)

Rok	Liczba publikacji z wyrażeniem <i>social inequality</i>	Rok	Liczba publikacji z wyrażeniem <i>social inequality</i>	Rok	Liczba publikacji z wyrażeniem <i>social inequality</i>	Rok	Liczba publikacji z wyrażeniem <i>social inequality</i>
2023	5910	2003	819	1983	91	1957	1
2022	8329	2002	623	1982	79	1955	1
2021	7532	2001	564	1981	63	1952	1
2020	6102	2000	565	1980	58	1950	1
2019	5336	1999	453	1979	64	1942	1
2018	4715	1998	424	1978	47	1921	1
2017	4448	1997	375	1977	28		
2016	3913	1996	328	1976	26		
2015	3662	1995	277	1975	27		
2014	3208	1994	241	1974	22		
2013	2900	1993	213	1973	16		
2012	2782	1992	181	1972	14		
2011	2261	1991	181	1971	6		
2010	2046	1990	185	1970	6		
2009	1951	1989	152	1969	2		
2008	1603	1988	125	1968	4		
2007	1439	1987	97	1967	1		
2006	1172	1986	101	1966	1		
2005	1103	1985	94	1964	2		
2004	924	1984	94	1961	1		

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Scopus (stan na dzień 15.09.2023 r.).

Jak wskazano na wstępie prowadzonych rozważań, obok wykonania tematycznego zestawienia opublikowanych, na platformie Google Scholar, opracowań typu *przeгляд badań i literatury* w zakresie zagadnienia *nierówności społecznych*, ustanowiono dla nich jeszcze drugi cel składowy, a mianowicie prezentację liczby zagranicznych artykułów naukowych, które w swych tytułach, streszczeniach, opisach i słowach kluczowych zawierały następujące frazy uzupełniające i charakteryzujące pojęcie *nierówności społeczne*: nierówności ekonomiczne (gospodarcze), nierówności cyfrowe, nierówności dochodowe, nierówności ekologiczne (środowiskowe), nierówności edukacyjne, nierówności płci, nierówności rasowe i nierówności kulturowe (odpowiednio w języku angielskim): *inequalities: economic, digital, income, ecological (environmental), educational, gender, racial and cultural*).

By go zrealizować, wykorzystane zostały zasoby bazy Scopus⁷. Każde z wymienionych wyżej wyrażen (w języku angielskim) zostało wprowadzone do wyszukiwarki Bazy, dzięki czemu możliwe było uzyskanie kompleksowych informacji o liczbie pozakrajowych artykułów naukowych, opublikowanych w latach 2018–2023 (stan na dzień 15.09.2023 r.), realizujących konkretną, objętą obserwacją badawczą, tematykę. Charakterystykę pozyskanych danych zamieszczono w tabeli 2. Zawarte w niej dane będą uzupełniane omówieniem, w wybranych aspektach również graficznym, przy zachowaniu kolejności zaprezentowanych określeń.

Tabela 2. Charakterystyka występowania wyrażen *social inequality* oraz *inequalities: economic, digital, income, ecological (environmental), educational, gender, racial and cultural* w zasobach bazy Scopus, w latach 2018–2023

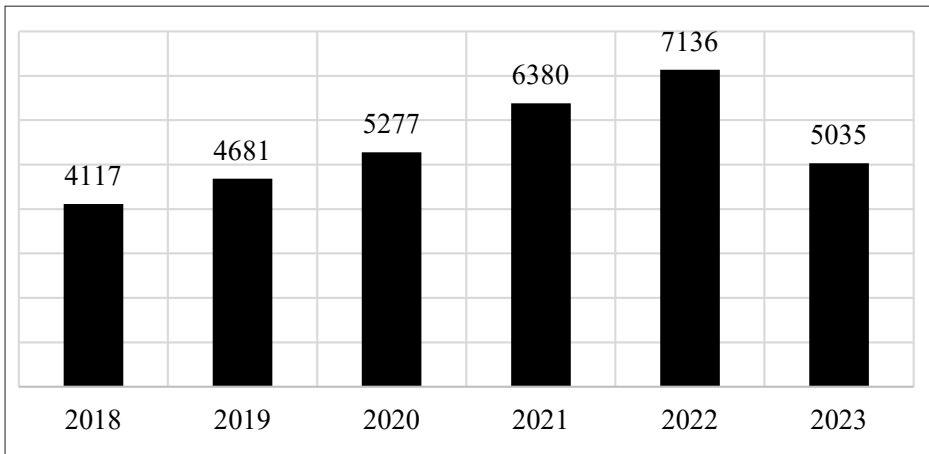
Wyrażenie	Występowanie w: tytule artykułu, rozdziału, książki, słowach kluczowych, abstrakcie	Liczba po wykluczeniu publikacji polskich autorów oraz w języku polskim	Liczba publikacji tematycznych w naukach społecznych (ogółem)	Liczba publikacji tematycznych w dziedzinie ekonomii i finansów*
social inequality	37 807	32 626	19 894	3435
economic inequality	20 329	20 068	11 399	4515
digital inequality	3264	3233	1830	313
income inequality	15 815	15 612	7190	4783
ecological (environmental) inequality	599	594	294	90
educational inequality	7832	7746	4806	588
gender inequality	13 516	13 389	8359	1478
racial inequality	4125	4114	2708	198
cultural inequality	5758	5696	4080	401

(*) wprowadzenie tej zmiennej podyktowane jest zainteresowaniami badawczymi autorki (reprezentacja dziedziny ekonomia i finanse 100%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Scopus.

⁷ Największa neutralna w doborze źródeł baza abstraktów i cytowań z recenzowanych publikacji naukowych, opierająca się na ocenie niezależnych ekspertów z różnych dziedzin. Scopus oddaje potężne narzędzia do śledzenia i analizy wyników badań w ręce naukowców, bibliotekarzy, koordynatorów projektów badawczych i podmiotów finansujących rozwój nauki (*Scopus: Comprehensive...*, [http](http://scopus.com)).

Na wykresie 1. zamieszczono graficzną prezentację liczby publikacji w bazie Scopus z lat 2018–2023 (stan na dzień 15.09.2023 r.), zawierających wyrażenie *social inequality*, z wyłączeniem tych, których autorami byli Polacy oraz napisanych w języku polskim⁸. Wśród 32 626 publikacji najczęściej było artykułów: 28 027, następnie rozdziałów monografii: 3529, monografii: 1060 oraz 10 baz danych badawczych.

Wykres 1. Liczba publikacji w bazie Scopus z wyrażeniem *social inequality*, w latach 2018–2023, z wyłączeniem polskich autorów i w języku polskim (dzień na 15.09.2023 r.)

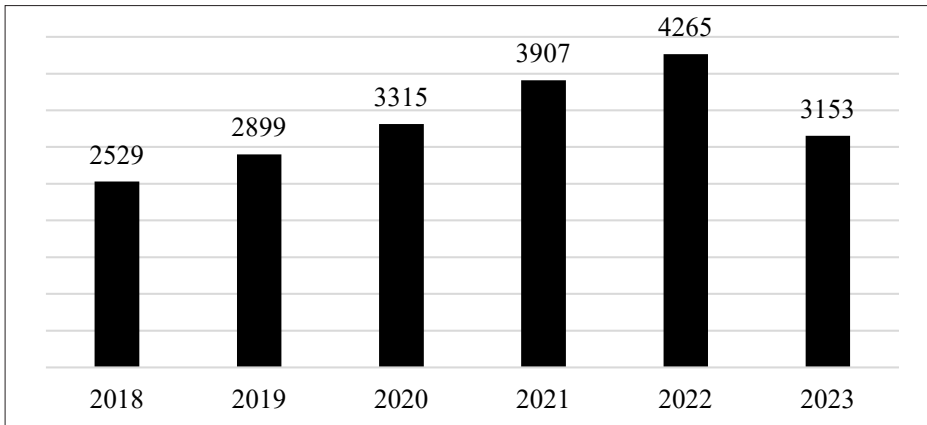
Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Scopus.

W okresie objętym obserwacją badawczą, wśród pierwszych 10 krajów z najwyższą liczbą publikacji zawierających wyrażenie *social inequality*, znalazły się kolejno: Stany Zjednoczone (7763 publikacji), Zjednoczone Królestwo (5593), Niemcy (2121), Brazylia (1882), Hiszpania (1863), Australia (1741), Kanada (1698), Chiny (1418), Francja (1184), Włochy (1181) (*Welcome...*, http).

Na wykresie 2. zobrazowano liczbę publikacji w bazie Scopus z lat 2018–2023 (stan na dzień 15.09.2023 r.), zawierających wyrażenie *economic inequality*⁹, z wyłączeniem autorstwa Polaków i w języku polskim. Zdecydowaną ich większość stanowiły samodzielne artykuły – 17 049.

⁸ Wykluczenie publikacji, których autorami byli Polacy oraz tych, które napisane zostały w języku polskim nie nosi znamion dyskryminowania tychże autorów – jest podyktowane, po pierwsze: realizacją wybranego tematu i wskazanych celów badawczych, po drugie: planami autorki niniejszego artykułu, by osobne opracowanie dedykować tylko polskim badaczom i ich dorobkowi w zakresie omawianej tematyki.

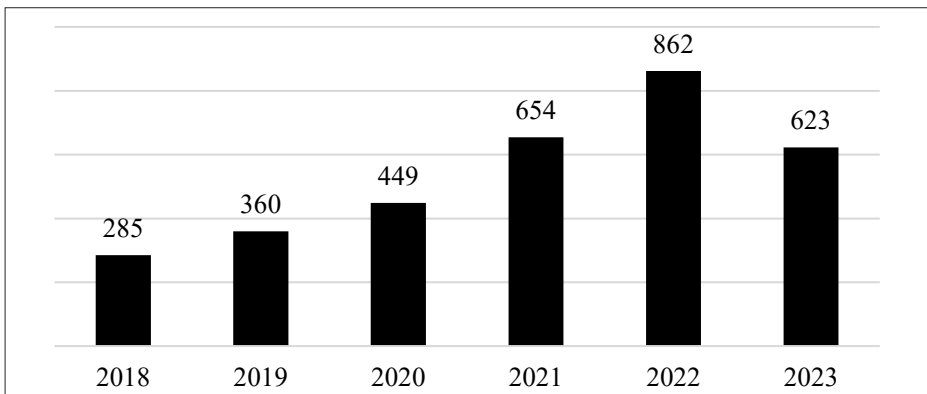
⁹ W literaturze określane jako powstające na skutek niezliczonych niezależnych decyzji rynkowych podejmowanych przez autonomiczne jednostki kierujące się własnym interesem (Kowalski, 2023, s. 73–84).

Wykres 2. Liczba publikacji w bazie Scopus z wyrażeniem *economic inequality*, w latach 2018–2023, z wyłączeniem polskich autorów i w języku polskim (stan na dzień 15.09.2023 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Scopus.

Podobnie, jak w przypadku publikacji z wyrażeniem *social inequality*, wśród pierwszych 10 państwa w zestawieniu, największą liczbę publikacji z wyrażeniem *economic inequality* dostarczyły Stany Zjednoczone (4603) oraz Zjednoczone Królestwo (3047), następnie: Chiny (1463), Niemcy (1154), Hiszpania (1066), Australia (989), Indie (983), Włochy (923), Kanada (859), Afryka Południowa (764).

Wykres 3. Liczba publikacji w bazie Scopus z wyrażeniem *digital inequality*, w latach 2018–2023, z wyłączeniem polskich autorów i w języku polskim (stan na dzień 15.09.2023 r.)

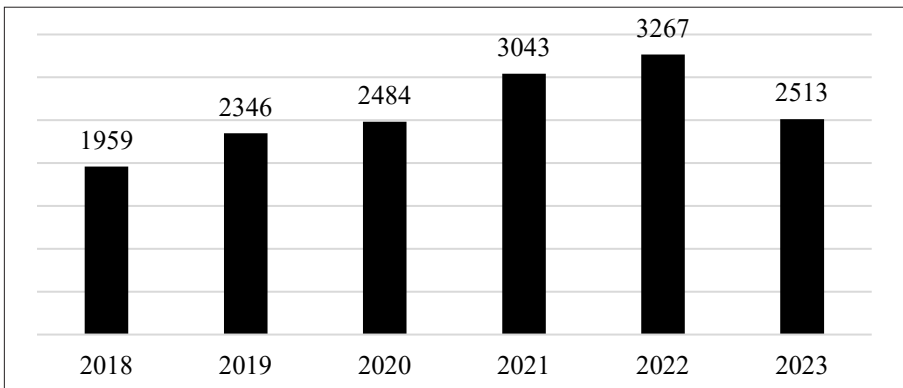
Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Scopus.

Dzięki danym zamieszczonym na wykresie 3. możliwa jest prezentacja liczby publikacji z kolejnym, ujętym w tabeli 2. rozszerzeniem: *digital inequality*, definiowanych jako wynikowa występowania różnic w możliwości dostępu do szeroko

pojętej informacji dostarczanej przez sektor technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych (Olszewska, 2020, s. 40). Największą liczbę opracowań i w tej tematyce stanowiły te w formie samodzielnych artykułów – 2789 pozycji, rozdziałów w monografiach odnotowano 356, a jednolitych tematycznie monografi 86. Całość tego zbioru uzupełniały dwie bazy opublikowanych danych badawczych.

Największe zainteresowanie omawianym zagadnieniem wykazywali badacze ze Stanów Zjednoczonych – należało do nich autorstwo 573 opracowań w bazie Scopus. Do dziesiątki państw z najwyższą liczbą opublikowanych dokumentów zaliczono również, w kolejności: Chiny (371), Hiszpanię (200), Australię (196), Federację Rosyjską (175), Indie (161), Niemcy (159), Kanadę (116) oraz Afrykę Południową (115).

W rozważaniach na temat występowania w zasobach bazy Scopus opracowań zawierających wyrażenie *income inequality*¹⁰ stwierdzono, że najwyższa ich liczba przypadała w roku 2022. Szczegółowe wyliczenia zagregowano na wykres 4. Autorzy ze Stanów Zjednoczonych, Zjednoczonego Królestwa oraz Chin dostarczyli odpowiednio: 4254, 2095, 1409 publikacji, a dominującą ich formą (w całościowym ujęciu) były samodzielne artykuły naukowe w liczbie 14 300, co stanowiło 91,6% wszystkich dokumentów (z wyłączeniem polskich) w zasobach bazy Scopus, opublikowanych w latach 2018–2023 (stan na dzień 15.09.2023 r.) i posiadających w swych tytułach, abstraktach, słowach kluczowych wyrażenie *income inequality*.

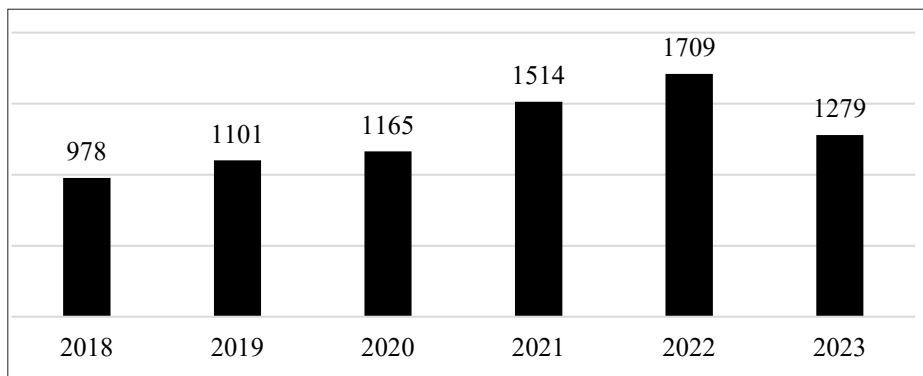
Wykres 4. Liczba publikacji w bazie Scopus z wyrażeniem *income inequality*, w latach 2018–2023, z wyłączeniem polskich autorów i w języku polskim (stan na dzień 15.09.2023 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Scopus.

¹⁰ 1) Rozumiane jako nierównomierny rozkład dochodów (Wołoszyn, Głowicka-Wołoszyn, 2018); 2) Z jednej strony występowanie nierówności dochodowych w społeczeństwie jest zjawiskiem naturalnym, chociażby ze względu na indywidualne uwarunkowania, takie jak pracowitość czy szczególnie uzdolnienia jednostek, tak więc brak równości jest społecznie akceptowalny. Z drugiej jednak strony nadmierny poziom nierówności, nierównomierna poprawa jakości życia tylko w wybranych grupach społeczeństwa mogą prowadzić do wzrostu napięć i nasilenia niekorzystnych dla rozwoju lokalnego i regionalnego procesów demograficznych i społecznych (Wołoszyn, Głowicka-Wołoszyn, 2015).

Kolejne wyrażenie, któremu w niniejszych rozważaniach poświęcono uwagę badawczą, to *ecological (environmental) inequality*¹¹. Podczas wyszukiwania zastosowano „dwojakość” określnika, ponieważ często używane jest przez badaczy zamiennie. Podobnie, jak w wypadku wyrażen omawianych już powyżej, odnotowano tendencję wzrostową w liczbie publikacji od 2018 do 2023 roku. Wynosiła ona kolejno: 70, 80, 91, 113, 133 oraz 107 dokumentów wyświetlonych z zasobów bazy Scopus. Nie jest zaskoczeniem, że artykuły naukowe były najczęściej udostępnianymi ich rodzajami – 481, a Stany Zjednoczone, Zjednoczone Królestwo i Chiny ponownie zapisały się w czołówce krajów wiodących w badaniach, dostarczając kolejno: 139, 79 i 73 opracowania. Warto uzupełnić, że w omawianym zakresie język angielski był wiodącym, obecnym w 94,9% publikacji.

Nierówności edukacyjne (*educational inequality*) rozumiane są jako dysproporcjonalne możliwości zdobycia wykształcenia będące konsekwencją niezależnych od danej osoby okoliczności, w tym przede wszystkim od statusu społeczno-ekonomicznego rodziców i wynikających z niego ograniczeń materialnych, kulturowych i społecznych dla procesu edukacyjnego (Bartak, 2019, s. 387). W bazie Scopus opracowania (z wyłączeniem polskich autorów i w języku polskim) zawierające tę frazę, w latach 2018–2023 opublikowano w liczbie 7746. Szczegółowe dane w tym zakresie zobrazowano na wykresie 5.

Wykres 5. Liczba publikacji w bazie Scopus z wyrażeniem *educational inequality*, w latach 2018–2023, z wyłączeniem polskich autorów i w języku polskim (stan na dzień 15.09.2023 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Scopus.

Niezmiennie, wobec już omówionych wyrażen objętych analizą badawczą, publikacje z wyrażeniem *educational inequality* w bazie Scopus:

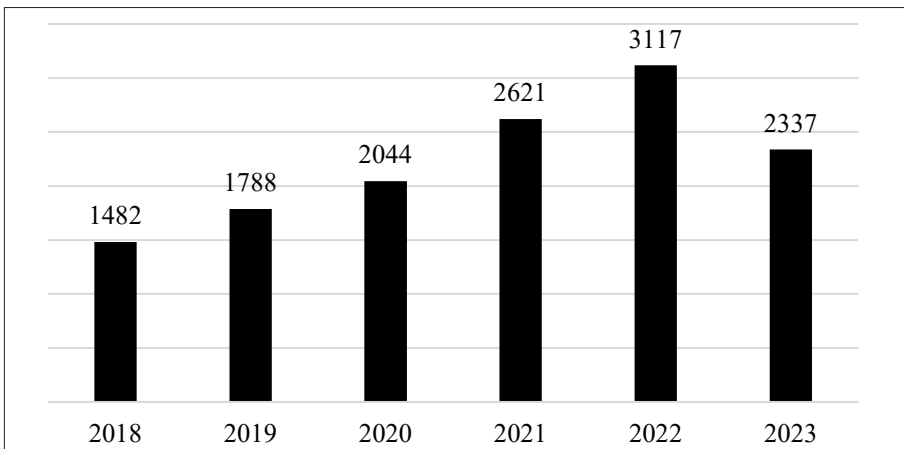
- najczęściej wyświetlane były w formie artykułów naukowych – 7015 pozycji,
- badacze ze Stanów Zjednoczonych i Zjednoczonego Królestwa dostarczyli

¹¹ W rozumieniu: zróżnicowanie jakości środowiska życia, w tym środowiska naturalnego: powietrza, gleby, wody (*Sprawiedliwość ekologiczna*, [http](http://)).

największą liczbę opracowań – odpowiednio 1734 i 1081 opracowań, kolejno Niemcy (583), Hiszpanie (570), badacze z Australii (430), Brazylii (427), Chin (391), Holandii (323), Kanady (317) i Włoch (313),

- język angielski był najczęściej wykorzystywanym przez autorów – 6998 opracowań, zauważalnie wiele w języku hiszpańskim (405) oraz portugalskim (168).

Pojęcie *gender inequality* (tłum. nierówności płci), w literaturze przedmiotu określane jest w ujęciu dokonywania oceny jednostki nie tylko przez pryzmat jej indywidualnych zasług, ale przede wszystkim przez kategorie społeczne, w tym wypadku płeć (por. Stępczyńska, 2023, s. 23), szczególnie w ostatnim czasie (patrz rok 2022) poszerzyło grono badaczy zainteresowanych jego zgłębianiem. Potwierdzają to dane zagregowane na wykresie 6.

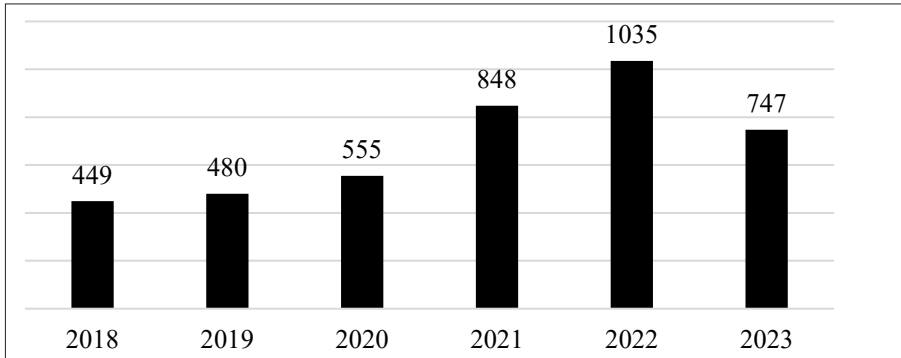
Wykres 6. Liczba publikacji w bazie Scopus z wyrażeniem *gender inequality*, w latach 2018–2023, z wyłączeniem polskich autorów i w języku polskim (stan na dzień 15.09.2023 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Scopus.

Największą liczbę opracowań udostępnił czytelnikom autorzy ze Stanów Zjednoczonych (3382) i Zjednoczonego Królestwa (2127), 92,3% opracowań ukazało się w języku angielskim, a 86,4% wszystkich dysertacji należało do grupy samodzielnych artykułów naukowych. W bazie Scopus wskazano również, iż po naukach społecznych, medycyna była drugą w kolejności dziedziną, w której powstawały opracowania z badaną frazą *gender inequality*.

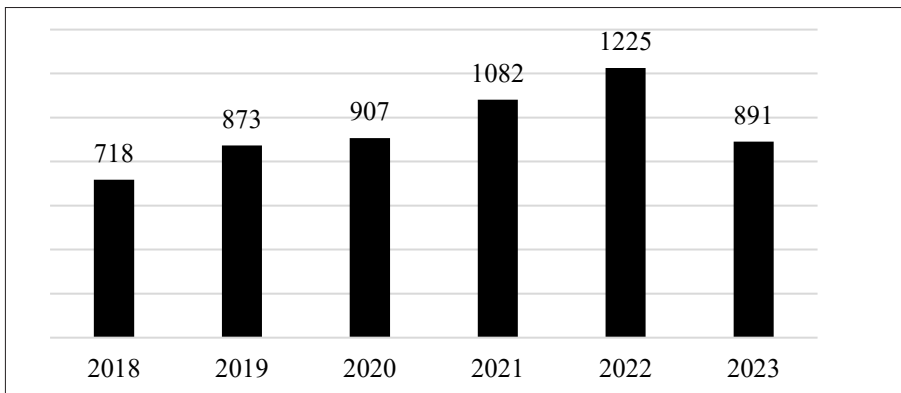
Realizacja celu postawionego dla niniejszego artykułu wymaga skierowania rozważań w kierunku jeszcze dwóch wyrażen: *racial inequality* oraz *cultural inequality*. Pierwsze z nich oznacza (nierówne) traktowanie warunkowane przynależnością do konkretnej rasy ludzkiej (por. Wrigley-Field, 2020), drugie warunkowane jest: przynależnością do konkretnej grupy etnicznej, wyznawaniem konkretnej wiary, głoszeniem konkretnych idei i myśli, odmiennych wobec poglą-

dów osoby/ osób to oceniających (por. Baranowski, 2019; Dobrowolska, 2022). Liczbowe podsumowanie publikacji z podziałem na frazy *racial* oraz *cultural inequality* zobrazowano odpowiednio na wykresie 7. i wykresie 8.

Wykres 7. Liczba publikacji w bazie Scopus z wyrażeniem *racial inequality* w latach 2018–2023, z wyłączeniem polskich autorów i w języku polskim (stan na dzień 15.09.2023 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Scopus.

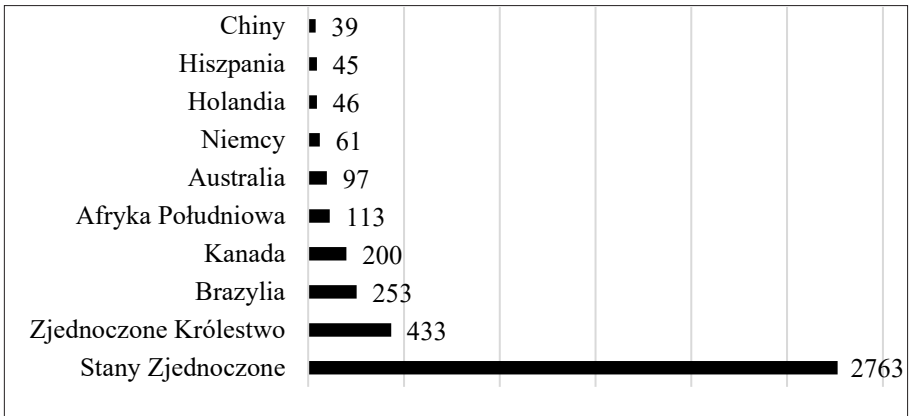

Wykres 8. Liczba publikacji w bazie Scopus z wyrażeniem *cultural inequality* w latach 2018–2023, z wyłączeniem polskich autorów i w języku polskim (stan na dzień 15.09.2023 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Scopus.

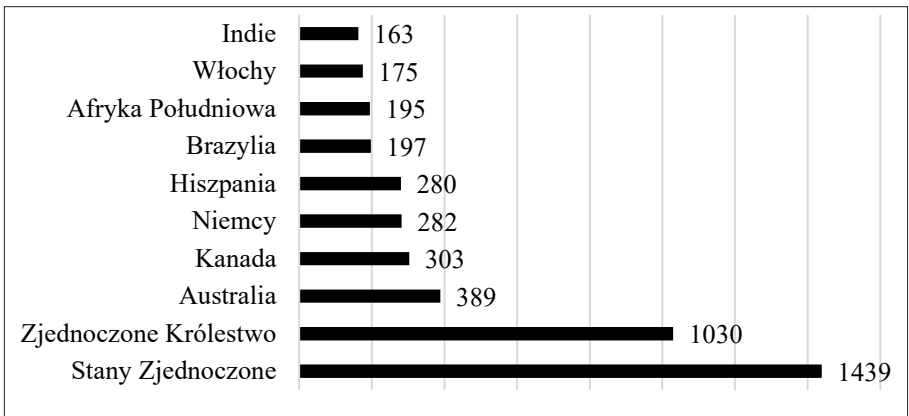
Nie odnotowano odmienności, względem powyżej analizowanych wyrażeń, w zakresie przeważającego języka publikacji opracowań z wyrażeniami *racial inequality* i *cultural inequality* – odpowiednio 97% i 92% wyświetlało się w bazie Scopus w języku angielskim.

Na wykresach 9. i 10. zobrazowano graficzne podsumowanie informacji dotyczących krajów, z których pochodzili badacze zajmujący się omawianymi zagadnieniami *racial inequality* oraz *cultural inequality*.

Wykres 9. Liczba publikacji w bazie Scopus z wyrażeniem *racial inequality*, w latach 2018–2023, w podziale na język, w którym powstały, z wyłączeniem w języku polskim (stan na dzień 15.09.2023 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Scopus.

Wykres 10. Liczba publikacji w bazie Scopus z wyrażeniem *cultural inequality*, w latach 2018–2023, w podziale na język, w którym powstały, z wyłączeniem w języku polskim (stan na dzień 15.09.2023 r.)

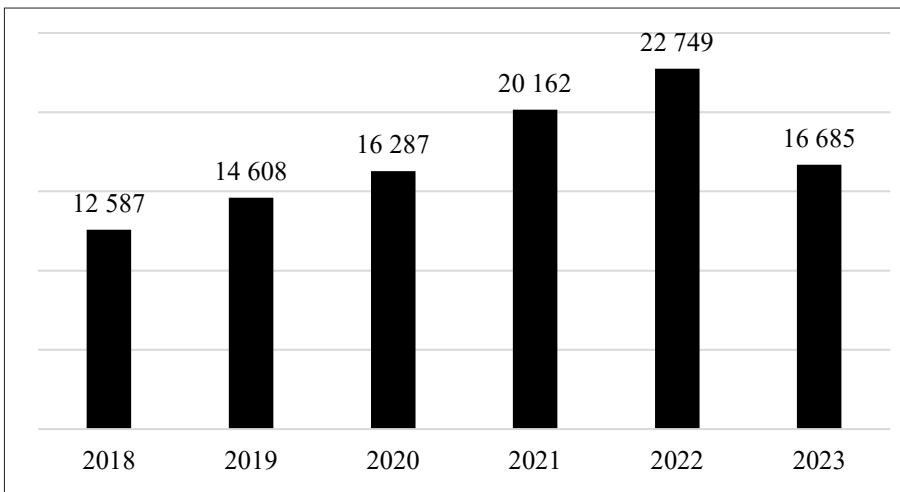
Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Scopus.

Autorzy ze Stanów Zjednoczonych oraz ze Zjednoczonego Królestwa przygotowali największą liczbę dysertacji zawierających analizowane frazy, spośród których, w grupie opracowań z frazą *racial inequality* odnotowano 3605 jednolitych artykułów naukowych, 377 rozdziałów w monografiach oraz 131 monografię, a także jedną bazę z danymi badawczymi. W grupie z wyrażeniem *cultural inequality* w bazie Scopus na dzień 15.09.2023 r. istniało: 4652 artykułów, 774 monografię, 269 rozdziałów w monografiach wielotematycznych, jedna baza danych badawczych.

Niezaprzeczalnie, w latach objętych obserwacją badawczą, największym zainteresowaniem autorzy obdarzyli zagadnienie podstawowe *social inequality*, nieco mniejszym wyrażenie *economic inequality*. Warta uwagi jest skokowo rosnąca liczba opracowań w tematyce *gender* oraz *digital inequality*, które doskonale odzwierciedlają bieżącą sytuację społeczno-cywilizacyjną, w tym dążność do równego traktowania kobiet, osób nieheteronormatywnych, pozostających w związkach partnerskich, jak również rozwój sztucznej inteligencji, cyfrowej doskonałości, powszechnej cyfryzacji i digitalizacji. Wywołując ciekawość wśród badaczy, przyczyniają się do intensyfikacji ich rozważań, poszukiwania implikacji i współzależności, identyfikacji wpływu „bieżącej” sytuacji na powstawanie nowego typu nierówności i/lub pogłębianie się już zaistniałych.

Przeprowadzone analizy jednoznacznie wskazały, że w okresie objętym obserwacją badawczą, rok 2022 był tym, w którym ukazała się największa liczba opracowań naukowych w zakresie każdego z przyjętych do analizy zakresów (wyrażeń) tematycznych. Podsumowanie liczbowe opracowań opublikowanych w bazie Scopus w latach 2018–2023 (stan na dzień 15.09.2023 r.), poddanych obserwacji badawczej, zamieszczono na wykresie 11.

Wykres 11. Łączna liczba publikacji w bazie Scopus z wyrażeniem *inequalities: economic, digital, income, ecological (environmental), educational, gender, racial and cultural*, w latach 2018–2023, z wyłączeniem polskich autorów i w języku polskim (stan na dzień 15.09.2023 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Scopus.

Wyjaśnienia zaistniałej sytuacji można szukać w „bieżącej” sytuacji, czyli pandemii COVID-19, której wystąpienie i rozwój przypadało w latach 2019–2022, i której zaistnienie, za T. Pilchem (2023, s. 34), nazwać należy „cywilizacyjnym incydem”, impulsem, siłą napędową dla nowych kierunków dociekań

naukowców i badaczy wielu dziedzin nauki, w tym z zakresu zagadnień dotyczących szeroko ujmowanych nierówności społecznych.

Ciekawym uzupełnieniem przedstawionych powyżej rozważań będzie przywołanie danych dotyczących publikacji – tabela 3., z podziałem na frazy objęte obserwacją badawczą, które przygotowane zostały w latach 2018–2023 przez polskich badaczy oraz w języku polskim. Z racji realizowanego celu badawczego, w prowadzonych analizach były one wykluczane.

Tabela 3. Liczba wyrażen *social inequality* oraz *inequalities: economic, digital, income, ecological (environmental), educational, gender, racial and cultural* w zasobach bazy Scopus, w latach 2018–2023, w opracowaniach polskich badaczy i w języku polskim

Analizowane wyrażenie	Łączna liczba publikacji ze wskazaną frazą w bazie Scopus	Liczba opracowań polskich autorów i w języku polskim	udział w %
social inequality	37 807	5181	13,70
economic inequality	20 329	261	1,28
digital inequality	3264	31	0,95
income inequality	15815	203	1,28
ecological inequality	599	5	0,83
educational inequality	7832	86	1,10
gender inequality	13 516	127	0,94
racial inequality	4125	11	0,27
cultural inequality	5758	62	1,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Scopus (stan na dzień 15.09.2023 r.).

Wyrażenie zauważalne jest podobieństwo w zakresie zainteresowań badawczych polskich oraz zagranicznych autorów, ponieważ dysertacje z wyrażeniem ogólnym *social inequality* (nierówności społeczne) były najliczniejszą grupą publikacji naukowych spośród objętych prowadzonym badaniem.

PODSUMOWANIE

Pojęcie, jak i zjawisko nierówności, towarzyszą człowiekowi od zawsze, a „wizja społeczeństwa bez jakichkolwiek nierówności, dyskryminacji czy uprzedzeń, sprawiedliwego dla wszystkich, jest z pewnością utopią” (Załucka, 2010, s. 154). Nie są one w żaden sposób kontrolowane, nie należą do zjawisk samoregulujących się, z pewnością nie dążą do naturalnej równowagi, napędzane są przez różnego rodzaju siły, które trudno kontrolować, a należą do nich czynniki: ekonomiczne, społeczne, polityczne czy kulturowe (Makarewicz-Marcinkiewicz,

2015, s. 25). Dla nieustannie rozwijającego się świata, wielu dziedzin nauki, są źródłem inspiracji badawczych, naukowych i twórczych.

Autorka prezentowanego artykułu pragnęła zgłębić wiedzę w zakresie wymiaru zainteresowania zagranicznych badaczy tematyką nierówności społecznych, co doprowadziło do finalizacji prac analitycznych, dotyczących i osadzonych w latach 2018–2023, z wykorzystaniem dwóch platform internetowych, dedykowanych publikacji opracowań naukowych: Google Scholar oraz Scopus. Podjęte wysiłki pozwoliły na przygotowanie artykułu, w którym czytelnik odnajdzie:

- zagregowane, szczegółowe dane bibliometryczne pozakrajowych opracowań typu *przeгляд literatury i badań* w zakresie pojęcia nierówności społecznych, pozyskane z zasobów platformy Google Scholar, pogrupowane szczegółowo względem zakresu tematyki, które realizowane były za sprawą wkładu badawczego ich autorów, a także
- podsumowanie liczby publikacji, odfiltrowanych dzięki zaawansowanej wyszukiwarce prac naukowych bazy Scopus, zawierających wyrażenia określające i charakteryzujące główne pojęcie, stanowiące tematykę prezentowanych rozważań, nierówności społeczne (*social inequality*), tj.: *inequalities: economic, digital, income, ecological (environmental), educational, gender, racial and cultural*.

Przeprowadzone analizy z wykorzystaniem zasobów bazy Scopus dowiodły, że pojęcie nierówności społecznych cieszy się stale rosnącym zainteresowaniem eksploratorów tematyki na całym świecie, a najwyższą liczbę opracowań w latach 2018–2023 opublikowali naukowcy ze Stanów Zjednoczonych oraz Zjednoczonego Królestwa, a co bardzo istotne, rok 2022 wyróżniał się na tle pozostałych, objętych obserwacją badawczą, pod względem największej liczby opracowań z zakresu szeroko ujmowanych zagadnień nierówności społecznych.

Nie dziwi również fakt, że głównym językiem publikacyjnym był angielski. Badacze analizowanych pojęć najczęściej swoje przemyślenia i wyniki obserwacji zamykali w formie artykułów naukowych – stanowiły blisko 87% wszystkich opracowań odfiltrowanych z bazy Scopus w zakresie zagadnień, których analizę uznano za cel badawczy w niniejszym artykule. Specyfika prac, których podjęła się autorka prezentowanych rozważań, pozwala jednoznacznie wskazać, iż nowe pole dla eksplikacji przynoszą „czasy”, w których przychodzi funkcjonować współczesnym społeczeństwom – pandemia COVID-19 i „koronarecesja”; konflikty zbrojne i kryzysy ekonomiczne powodujące, m.in. migrację ludności i katastrofy humanitarne; indyferencja środowiskowa naturalnego, przewroty polityczne i światopoglądowe, cyberrewolucja... To tylko niektóre czynniki, które wydatnie wpływały na pojawienie się nowych modeli i form nierówności, a niejednokrotnie na pogłębienie już istniejących, co czujnych i aktywnych badaczy tematyki przywołało do pracy naukowej, a przez to rozbudowywanie zasobów baz publikacyjnych takich jak Google Scholar i Scopus.

Prezentowane opracowanie jest niejako „mapą drogową” wyników badań w szeroko ujmowanej tematyce nierówności (społecznych), które opublikowali badacze spoza Polski, co dla Czytelników eksplorujących najnowsze, zagraniczne publikacje w omawianych aspektach, może okazać się interesującą formułą ukierunkowującą ich ciekawość i zamierzenia badawcze. Można uznać, że w swojej formie wypełnia postawiony na wstępie cel badawczy, stanowiąc podstawę do dalszych rozważań i analiz światowej literatury dedykowanej tematyce nierówności.

BIBLIOGRAFIA

- Achuthan, K., Nair, V.K., Kowalski, R., Ramanathan, S., Raman, R. (2023). Cyberbullying research – Alignment to sustainable development and impact of COVID-19: Bibliometrics and science mapping analysis. *Computers in Human Behavior*, 140, 107566. DOI: 10.1016/j.chb.2022.107566.
- Acilar, A., Sæbø, Ø. (2023). Towards understanding the gender digital divide: A systematic literature review. *Global Knowledge, Memory and Communication*, 72(3), 233–249. DOI: 10.1108/GKMC-09-2021-0147.
- Aghion, P., Akcigit, U., Bergeaud, A., Blundell, R., Hémous, D. (2019). Innovation and top income inequality. *The Review of Economic Studies*, 86(1), 1–45. DOI: 10.1093/restud/rdy027.
- Aissaoui, N. (2022). The digital divide: a literature review and some directions for future research in light of COVID-19. *Global Knowledge, Memory and Communication*, 71(8/9), 686–708. DOI: 10.1108/GKMC-06-2020-0075.
- Ajayi, H.O. (2019). Social Inequality in Early Childhood Care and Education Provision in Nigeria: A Review of Literature. *World Journal of Education*, 9(3), 1–8. DOI: 10.5430/wje.v9n3p1.
- Ali, A. (2018). Issue of income inequality under the perceptive of macroeconomic instability. *Pakistan Economic and Social Review*, 56(1), 121–155.
- Allen, R., Sims, S. (2018). Do pupils from low-income families get low-quality teachers? Indirect evidence from English schools. *Oxford Review of Education*, 44(4), 441–458. DOI: 10.1080/03054985.2017.1421152.
- Amis, J.M., Mair, J., Munir, K.A. (2020). The organizational reproduction of inequality. *Academy of Management Annals*, 14(1), 195–230. DOI: 10.5465/annals.2017.0033.
- Amis, J.M., Munir, K.A., Lawrence, T.B., Hirsch, P., McGahan, A. (2018). Inequality, institutions and organizations. *Organization Studies*, 39(9), 1131–1152. DOI: 10.1177/0170840618792596.
- Armstrong, E.A., Gleckman-Krut, M., Johnson, L. (2018). Silence, power, and inequality: An intersectional approach to sexual violence. *Annual Review of Sociology*, 44, 99–122. DOI: 10.1146/annurev-soc-073117-041410.
- Arnado, J.M. (2023). Structured inequalities and authors’ positionalities in academic publishing: The case of Philippine international migration scholarship. *Current Sociology*, 71(3), 356–378. DOI: 10.1177/00113921211034900.

- Auspurg, K., Schneck, A., Hinz, T. (2019). Closed doors everywhere? A meta-analysis of field experiments on ethnic discrimination in rental housing markets. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 45(1), 95–114. DOI: 10.1080/1369183X.2018.1489223.
- Bapuji, H., Ertug, G., Shaw, J.D. (2020). Organizations and societal economic inequality: A review and way forward. *Academy of Management Annals*, 14(1), 60–91. DOI: 10.5465/annals.2018.0029.
- Baranowski, M. (2019). Cywilizacja nierówności: Teoretyczne i praktyczne granice rozwoju społeczeństwa. *Athenaeum. Polskie Studia Politologiczne*, 62, 45–64. DOI: 10.15804/athena.2019.62.03.
- Baric, L.K., Geiger, N. (2019). Political implications of economic inequality: A literature survey. *Hohenheim Discussion Papers in Business, Economics and Social Sciences*, 14-2019.
- Bartak, J. (2019). Instytucjonalne uwarunkowania nierówności szans edukacyjnych w Polsce. *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, 57, 387–401. DOI: 10.15584/nsawg.2019.1.28.
- Bashir, I., Qureshi, I.H. (2023). A systematic literature review on personal financial well-being: The link to key Sustainable Development Goals 2030. *FIIB Business Review*, 12(1), 31–48. DOI: 10.1177/23197145221106862.
- Behr, A., Giese, M., Tegui Kamdjou, H.D., Theune, K. (2020). Dropping out of university: a literature review. *Review of Education*, 8(2), 614–652. DOI: 10.1002/rev3.3202.
- Bethhäuser, B.A., Bach-Mortensen, A.M., Engzell, P. (2023). A systematic review and meta-analysis of the evidence on learning during the COVID-19 pandemic. *Nature Human Behaviour*, 7(3), 375–385. DOI: 10.1038/s41562-022-01506-4.
- Bissell, P. (2019). The Social Determinants of Health Inequalities: Implications for Research and Practice in Social Pharmacy. W: B. Zaheer-Ud-Din (red.), *Encyclopedia of Pharmacy Practice and Clinical Pharmacy* (s. 139–144). Elsevier. DOI: 10.1016/B978-0-12-812735-3.00320-4.
- Blackburn, R.M. (2008). What is social inequality? *International Journal of Sociology and Social Policy*, 28(7/8), 250–259. DOI: 10.1108/01443330810890664.
- Blythe, J., Silver, J., Evans, L., Armitage, D., Bennett, N.J., Moore, M.L., Brown, K. (2018). The dark side of transformation: latent risks in contemporary sustainability discourse. *Antipode*, 50(5), 1206–1223. DOI: 10.1111/anti.12405.
- Bolin, B., Kurtz, L.C. (2018). Race, class, ethnicity, and disaster vulnerability. W: R.T. Serpe (red.), *Handbooks of Sociology and Social Research. Handbook of Disaster Research* (s. 181–203). Springer. DOI: 10.1007/978-3-319-63254-4_10.
- Boushey, H. (2019). *Unbound: How inequality constricts our economy and what we can do about it*. Harvard: Harvard University Press. DOI: 10.4159/9780674242029.
- Bozkurt, A., Karakaya, K., Turk, M., Karakaya, Ö., Castellanos-Reyes, D. (2022). The impact of COVID-19 on education: a meta-narrative review. *TechTrends*, 66(5), 883–896. DOI: 10.1007/s11528-022-00759-0.
- Broer, M., Bai, Y., Fonseca, F. (2019). *Socioeconomic inequality and educational outcomes: Evidence from twenty years of TIMSS*. IEA Research for Education – Springer Nature Switzerland. DOI: 10.1007/978-3-030-11991-1.

- Bruton, G.D., Lewis, A., Cerecedo-Lopez, J.A., Chapman, K. (2023). A racialized view of entrepreneurship: A review and proposal for future research. *Academy of Management Annals*, 17(2), 492–515. DOI: 10.5465/annals.2021.0185.
- Buheji, M., da Costa Cunha, K., Beka, G., Mavric, B., De Souza, Y.L., da Costa Silva, S.S., Yein, T.C. (2020). The extent of Covid-19 pandemic socio-economic impact on global poverty. A global integrative multidisciplinary review. *American Journal of Economics*, 10(4), 213–224. DOI: 10.5923/j.economics.20201004.02.
- Busey, C.L., Duncan, K.E., Dowie-Chin, T. (2023). Critical what what? A theoretical systematic review of 15 years of critical race theory research in social studies education, 2004–2019. *Review of Educational Research*, 93(3), 412–453. DOI: 10.3102/00346543221105551.
- Cash-Gibson, L., Rojas-Gualdrón, D.F., Pericàs, J.M., Benach, J. (2018). Inequalities in global health inequalities research: A 50-year bibliometric analysis (1966–2015). *PloS one*, 13(1), e0191901. DOI: 10.1371/journal.pone.0191901.
- Cerrato, J., Cifre, E. (2018). Gender inequality in household chores and work-family conflict. *Frontiers in Psychology*, 9, 384557. DOI: 10.3389/fpsyg.2018.01330.
- Chambers, D., O'Reilly, C. (2022). The economic theory of regulation and inequality. *Public Choice*, 193(1–2), 63–78. DOI: 10.1007/s11127-021-00922-w.
- Chen, Z., Yeh, A.G.O. (2019). Accessibility inequality and income disparity in urban China: a case study of Guangzhou. *Annals of the American Association of Geographers*, 109(1), 121–141. DOI: 10.1080/24694452.2018.1470923.
- Cheshmehzangi, A. (2022). Vulnerability of the UK's BAME communities during COVID-19: The review of public health and socio-economic inequalities. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 32(2), 172–188. DOI: 10.1080/10911359.2021.1875949.
- Clark, E.C., Cranston, E., Polin, T., Ndumbe-Eyoh, S., MacDonald, D., Betker, C., Dobbins, M. (2022). Structural interventions that affect racial inequities and their impact on population health outcomes: a systematic review. *BMC Public Health*, 22(1), 2162. DOI: 10.1186/s12889-022-14603-w.
- Clouston, S.A., Natale, G., Link, B.G. (2021). Socioeconomic inequalities in the spread of coronavirus-19 in the United States: A examination of the emergence of social inequalities. *Social Science & Medicine*, 268, 113554. DOI: 10.1016/j.socscimed.2020.113554.
- Colciago, A., Samarina, A., de Haan, J. (2019). Central bank policies and income and wealth inequality: A survey. *Journal of Economic Surveys*, 33(4), 1199–1231. DOI: 10.1111/joes.12314.
- Crear-Perry, J., Correa-de-Araujo, R., Lewis Johnson, T., McLemore, M.R., Neilson, E., Wallace, M. (2021). Social and structural determinants of health inequities in maternal health. *Journal of Women's Health*, 30(2), 230–235. DOI: 10.1089/jwh.2020.8882.
- Datzberger, S., Parkes, J., Bhatia, A., Nagawa, R., Kasidi, J.R., Musenze, B.J., Devries, K. (2023). Intensified inequities: Young people's experiences of Covid-19 and school closures in Uganda. *Children & Society*, 37(1), 71–90. DOI: 10.1111/chso.12627.
- De Welde, K., Stepnick, A. (red.). (2023). *Disrupting the culture of silence: Confronting gender inequality and making change in higher education*. Routledge, New York: Taylor & Francis.

- Dobrowolska, B. (2022). *Tolerancja wobec odmienności kulturowej. Zadania szkoły*. Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji.
- Domański, H. (2007). *Struktura społeczna*. Warszawa: Wyd. Naukowe Scholar.
- Durand, A., Zijlstra, T., van Oort, N., Hoogendoorn-Lanser, S., Hoogendoorn, S. (2022). Access denied? Digital inequality in transport services. *Transport Reviews*, 42(1), 32–57. DOI: 10.1080/01441647.2021.1923584.
- Dwyer, R.E. (2018). Credit, debt, and inequality. *Annual Review of Sociology*, 44, 237–261. DOI: 10.1146/annurev-soc-060116-053420.
- European Commission, *Environmental Justice Organizations, Liabilities and Trade*. Pobrane z: <https://commission.europa.eu/> (2023.09.11).
- Favaretto, M., De Clercq, E., Elger, B.S. (2019). Big Data and discrimination: perils, promises and solutions. A systematic review. *Journal of Big Data*, 6(1), 1–27. DOI: 10.1186/s40537-019-0177-4.
- Franc, R., Pavlović, T. (2023). Inequality and radicalisation: systematic review of quantitative studies. *Terrorism and Political Violence*, 35(4), 785–810. DOI: 10.1080/09546553.2021.1974845.
- GEQ. *Równość płci a jakość życia. Rola równości płci w rozwoju w Europie na przykładzie Polski i Norwegii*. Pobrane z: https://geq.socjologia.uj.edu.pl/o_projekcie (2024.01.15).
- Google Scholar. Pobrane z: www.scholar.google.com (2023.09.15).
- Gravlee, C.C. (2020). Systemic racism, chronic health inequities, and COVID-19: A syndemic in the making?. *American Journal of Human Biology*, 32(5), 1–8. DOI: 10.1002%2Fajhb.23482.
- Grigorieva, N. (2019). Equality and inequality in Social Scientific Studies in Russia, 2000–2015. W: S. An, T. Chubarova, B. Deacon, P. Stubbs (red.), *Social Policy, Poverty, and Inequality in Central and Eastern Europe and Former Soviet Union, Agency and Institutions in Flux* (s. 65–84). Stuttgart: Ibidem-Verlag.
- Gümüş, S., Arar, K., Oplatka, I. (2021). Review of international research on school leadership for social justice, equity and diversity. *Journal of Educational Administration and History*, 53(1), 81–99. DOI: 10.1080/00220620.2020.1862767.
- Häfliger, C., Diviani, N., Rubinelli, S. (2023). Communication inequalities and health disparities among vulnerable groups during the COVID-19 pandemic – a scoping review of qualitative and quantitative evidence. *BMC Public Health*, 23(1), 1–18. DOI: 10.1186/s12889-023-15295-6.
- Hardeman, R.R., Murphy, K.A., Karbeah, J.M., Kozhimannil, K.B. (2018). Naming institutionalized racism in the public health literature: a systematic literature review. *Public Health Reports*, 133(3), 240–249. DOI: 10.1177/0033354918760574.
- Heffron, R.J. (2021). What is the “just transition”?. W: *Achieving a Just Transition to a Low-Carbon Economy*. Palgrave Macmillan, Cham. DOI: 10.1007/978-3-030-89460-3_2.
- Heise, L., Greene, M.E., Opper, N., Stavropoulou, M., Harper, C., Nascimento, M., Gupta, G.R. (2019). Gender inequality and restrictive gender norms: framing the challenges to health. *The Lancet*, 393(10189), 2440–2454. DOI: 10.1016/S0140-6736(19)30652-X.

- Henry, N., Flynn, A., Powell, A. (2020). Technology-facilitated domestic and sexual violence: A review. *Violence Against Women*, 26(15–16), 1828–1854. DOI: 10.1177/1077801219875821.
- Herbaut, E., Geven, K. (2020). What works to reduce inequalities in higher education? A systematic review of the (quasi-) experimental literature on outreach and financial aid. *Research in Social Stratification and Mobility*, 65, 100442. DOI: 10.1016/j.rssm.2019.100442.
- Heymann, J., Levy, J.K., Bose, B., Ríos-Salas, V., Mekonen, Y., Swaminathan, H., Gupta, G.R. (2019). Improving health with programmatic, legal, and policy approaches to reduce gender inequality and change restrictive gender norms. *The Lancet*, 393(10190), 2522–2534. DOI: 10.1016/S0140-6736(19)30656-7.
- Hicken, M.T., Kravitz-Wirtz, N., Durkee, M., Jackson, J.S. (2018). Racial inequalities in health: Framing future research. *Social Science & Medicine*, 199, 11–18. DOI: 10.1016/j.socscimed.2017.12.027.
- Hinton, E., Cook, D. (2021). The mass criminalization of Black Americans: A historical overview. *Annual Review of Criminology*, 4, 261–286. DOI: 10.1146/annurev-criminol-060520-033306.
- Holter, Ø. G., Korsvik, T.R., Krzaklewska, E., Solbreakke, K. (2018). Czym jest równość płci?: rozwój badań nad równością płci w Polsce i Norwegii. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Holzmann, P., Gregori, P. (2023). The promise of digital technologies for sustainable entrepreneurship: A systematic literature review and research agenda. *International Journal of Information Management*, 68, 102593. DOI: 10.1016/j.ijinfomgt.2022.102593.
- Honey-Rosés, J., Anguelovski, I., Chireh, V.K., Daher, C., Konijnendijk van den Bosch, C., Litt, J.S., Nieuwenhuijsen, M.J. (2021). The impact of COVID-19 on public space: an early review of the emerging questions—design, perceptions and inequities. *Cities & Health*, 5(sup1), S263–S279. DOI: 10.1080/23748834.2020.1780074.
- Impact factors: Google Scholar*. Pobrane z: <https://guides.library.ju.se/publishing-strategy/google-scholar-impact-factors> (2024.01.15).
- Jaber, L., Stirbys, C., Scott, J., Foong, E. (2023). Indigenous Women's Experiences of Lateral Violence: A Systematic Literature Review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 24(3), 1763–1776. DOI: 10.1177/15248380221077316.
- Jahanshahi, D., Chowdhury, S., Costello, S.B., van Wee, B. (2020). Inequality in usage of bicycles: A literature review. W: *Transportation Conference 2020* (s. 1–12). Christchurch Town Hall, New Zealand.
- James, H., Buffel, T. (2022). Co-research with older people: a systematic literature review. *Ageing and Society*, 43(12), 2930–2956. DOI: 10.1017/S0144686X21002014.
- Jarosz, M., Kozak, M.W. (2015). Eksplozja nierówności?. Instytut Studiów Politycznych PAN. Prezentacja w ramach Seminarium EUROREG 22.10.2015. Pobrane z: https://www.euroreg.uw.edu.pl/dane/web_euroreg_seminary_files/817/jarosz_kozak_eksplozja_nierwnoci_22.10.15.pdf (2024.01.15).
- Jessel, S., Sawyer, S., Hernández, D. (2019) Energy, Poverty, and Health in Climate Change: A Comprehensive Review of an Emerging Literature. *Front. Public Health*, 7, 357. DOI: 10.3389/fpubh.2019.00357.

- Jorda, V., Alonso, J.M. (2020). What works to mitigate and reduce relative (and absolute) inequality?: A systematic review. *WIDER Working Paper*, 2020/152. Helsinki: UNU-WIDER. DOI: 10.35188/UNU-WIDER/2020/909-9.
- Khatibi, M., Khaidzir, K.A.M., Mahdzar, S.S.S. (2023). Measuring the sustainability of neighborhoods: A systematic literature review. *Iscience*. DOI: 10.1016/j.isci.2023.105951.
- Kowalski, R. (2023). O (nie) sprawiedliwych nierównościach ekonomicznych. *Wiś i Rolnictwo*, 1(198), 73–84. DOI: 10.53098/wir012023/03.
- Kozłowski, D., Larivière, V., Sugimoto, C.R., Monroe-White, T. (2022). Intersectional inequalities in science. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 119(2), e2113067119. DOI: 10.1073/pnas.2113067119.
- Kwan, C., Walsh, C.A. (2018). Old age poverty: A scoping review of the literature. *Cogent Social Sciences*, 4(1), 1478479. DOI: 10.1080/23311886.2018.1478479.
- Larrabee Sonderlund, A., Charifson, M., Schoenthaler, A., Carson, T., Williams, N.J. (2022). Racialized economic segregation and health outcomes: a systematic review of studies that use the Index of Concentration at the Extremes for race, income, and their interaction. *PLoS One*, 17(1), e0262962. DOI: 10.1371/journal.pone.0262962.
- Lee, H.S. (2021). State expenditures and inequality in the US. *The Social Science Journal*, 58, 1–14. DOI: 10.1080/03623319.2021.1900670.
- Levy, J.K., Darmstadt, G.L., Ashby, C., Quandt, M., Halsey, E., Nagar, A., Greene, M.E. (2020). Characteristics of successful programmes targeting gender inequality and restrictive gender norms for the health and wellbeing of children, adolescents, and young adults: a systematic review. *The Lancet Global Health*, 8(2), e225–e236. DOI: 10.1016/S2214-109X(19)30495-4.
- Lewis-McCoy, R.H., Warikoo, N., Matthews, S.A., Foley, N.F. (2023). Resisting Amnesia: Renewing and Expanding the Study of Suburban Inequality. *RSF: The Russell Sage Foundation Journal of the Social Sciences*, 9(1), 1–24. DOI: 10.7758/RSF.2023.9.1.01.
- Lutz, C. (2019). Digital inequalities in the age of artificial intelligence and big data. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 1(2), 141–148. DOI: 10.1002/hbe2.140.
- Lythreath, S., Singh, S.K., El-Kassar, A.N. (2022). The digital divide: A review and future research agenda. *Technological Forecasting and Social Change*, 175, 121359. DOI: 10.1016/j.techfore.2021.121359.
- Makarewicz-Marcinkiewicz, A. (2015). *Nierówności społeczne na drodze do zrównoważonego rozwoju. Problem polityki społecznej i gospodarczej*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Markkanen, S., Anger-Kraavi, A. (2019). Social impacts of climate change mitigation policies and their implications for inequality. *Climate Policy*, 19(7), 827–844. DOI: 10.1080/14693062.2019.1596873.
- Matczak, P. (2000). *Problemy ekologiczne jako problemy społeczne*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.
- McCartney, G., Popham, F., McMaster, R., Cumbers, A. (2019). Defining health and health inequalities. *Public Health*, 172, 22–30. DOI: 10.1016/j.puhe.2019.03.023.
- Merone, L., Tsey, K., Russell, D., Nagle, C. (2022). Sex inequalities in medical research: A systematic scoping review of the literature. *Women's Health Reports*, 3(1), 49–59. DOI: 10.1089/whr.2021.0083.

- Meyer, D., Slone, S.E., Ogungbe, O., Duroseau, B., Farley, J.E. (2023). Impact of the COVID-19 pandemic on HIV healthcare service engagement, treatment adherence, and viral suppression in the United States: a systematic literature review. *AIDS and Behavior*, 27(1), 344–357. DOI: 10.1007/s10461-022-03771-w.
- Mikuła, A. (2016). Nierówności społeczne w Polsce. *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, 47(3), 442–453. DOI: 10.15584/nsawg.2016.3.32.
- Muller, C., Sampson, R.J., Winter, A.S. (2018). Environmental inequality: The social causes and consequences of lead exposure. *Annual Review of Sociology*, 44, 263–282. DOI: 10.1146/annurev-soc-073117-041222.
- Mushtaq, R., Bruneau, C. (2019). Microfinance, financial inclusion and ICT: Implications for poverty and inequality. *Technology in Society*, 59, 101154. DOI: 10.1016/j.tech-soc.2019.101154.
- Mutyambizi, C., Booyesen, F., Stokes, A., Pavlova, M., Groot, W. (2019). Lifestyle and socio-economic inequalities in diabetes prevalence in South Africa: A decomposition analysis. *PLoS One*, 14(1), e0211208. DOI: 10.1371/journal.pone.0211208.
- Ngamaba, K.H., Panagioti, M., Armitage, C.J. (2018). Income inequality and subjective well-being: a systematic review and meta-analysis. *Quality of Life Research*, 27, 577–596. DOI: 10.1007/s11136-017-1719-x.
- Olejarczyk, K. (2022). Ile wiemy o mieszkankach wsi? Krytyczny przegląd stanu badań nad kobietami wiejskimi w Polsce. *Zeszyty Wiejskie*, 28, 101–124.
- Olszewska, K. (2020). Nierówność cyfrowa w gospodarce UE – zarys problematyki. *Ekonomia, Wrocław Economic Review*, 26(1), 35–54. DOI: 10.19195/2658-1310.26.1.3.
- Omori, M., Johnson, O. (2019). Racial inequality in punishment. W: *Racial Inequality in Punishment. Oxford Research Encyclopedias, Criminology and Criminal Justice* (s. 1–19). DOI: 10.1093/acrefore/9780190264079.013.241.
- Osiński, Z. (2021). Wykorzystanie Google Scholar do identyfikowania najczęściej cytowanych badaczy i ich prac naukowych. Przypadek publikacji z zakresu nauki o informacji w języku polskim. *Zagadnienia Informatyki Naukowej – Studia Informacyjne*, 59(1(117)), 49–80. DOI: /10.36702/zin.799.
- Owens, A. (2018). Income segregation between school districts and inequality in students' achievement. *Sociology of Education*, 91(1), 1–27. DOI: 10.1177/0038040717741180.
- Owusu-Addo, E., Renzaho, A.M., Smith, B.J. (2018). The impact of cash transfers on social determinants of health and health inequalities in sub-Saharan Africa: a systematic review. *Health Policy and Planning*, 33(5), 675–696. DOI: 10.1093/heapol/czy020.
- Ozili, P.K., Ademiju, A., Rachid, S. (2023). Impact of financial inclusion on economic growth: review of existing literature and directions for future research. *International Journal of Social Economics*, 50(8), 1105–1122. DOI: 10.1108/IJSE-05-2022-0339.
- Patel, V., Burns, J.K., Dhingra, M., Tarver, L., Kohrt, B.A., Lund, C. (2018). Income inequality and depression: a systematic review and meta-analysis of the association and a scoping review of mechanisms. *World Psychiatry*, 17(1), 76–89. DOI: 10.1002/wps.20492.
- Piketty, T. (2020). *Capital and ideology*. Harvard: Harvard University Press. DOI: 10.2307/j.ctv3405w0k.

- Pilch, T. (2023). Nierówności społeczne: geneza – struktura – walory moralne. *Forum Nauk Społecznych*, 1, 27–42. DOI: 10.31648/fns.8835.
- Podemski, K. (2009). Nierówności ekonomiczne w europejskich krajach postkomunistycznych z globalnej perspektywy – wybrane zagadnienia. W: K. Podemski (red.), *Spór o społeczne znaczenie społecznych nierówności* (s. 50–51). Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Polzer, T., Nolte, I.M., Seiwald, J. (2023). Gender budgeting in public financial management: a literature review and research agenda. *International Review of Administrative Sciences*, 89(2), 450–466. DOI: 10.1177/00208523211031796.
- Postmus, J.L., Hoge, G.L., Breckenridge, J., Sharp-Jeffs, N., Chung, D. (2020). Economic abuse as an invisible form of domestic violence: A multicountry review. *Trauma, Violence, & Abuse*, 21(2), 261–283. DOI: 10.1177/1524838018764160.
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka*: Art. 1. Pobrane z: <https://www.unic.un.org/pl/dokumenty/deklaracja.php> (2023.09.11).
- Quillian, L., Lee, J.J., Honoré, B. (2020). Racial discrimination in the US housing and mortgage lending markets: a quantitative review of trends, 1976–2016. *Race and Social Problems*, 12, 13–28. DOI: 10.1007/s12552-019-09276-x.
- Qureshi, I., Sutter, C., Bhatt, B. (2018). The transformative power of knowledge sharing in settings of poverty and social inequality. *Organization Studies*, 39(11), 1575–1599. DOI: 10.1177/0170840617727777.
- Ragnedda, M., Ruiu, M.L., Addeo, F. (2022). The self-reinforcing effect of digital and social exclusion: The inequality loop. *Telematics and Informatics*, 72, 101852. DOI: 10.1016/j.tele.2022.101852.
- Ranjbari, M., Esfandabadi, Z.S., Zanetti, M.C., Scagnelli, S.D., Siebers, P.O., Aghbashlo, M., Tabatabaei, M. (2021). Three pillars of sustainability in the wake of COVID-19: A systematic review and future research agenda for sustainable development. *Journal of Cleaner Production*, 297, 126660. DOI: 10.1016/j.jclepro.2021.126660.
- Reddick, C.G., Enriquez, R., Harris, R.J., Sharma, B. (2020). Determinants of broadband access and affordability: An analysis of a community survey on the digital divide. *Cities*, 106, 102904. DOI: 10.1016/j.cities.2020.102904.
- Reis, J., Menezes, S. (2020). Gender inequalities in the military service: a systematic literature review. *Sexuality & Culture*, 24(3), 1004–1018. DOI: 10.1007/s12119-019-09662-y.
- Rietveld, C.A., Patel, P.C. (2022). Gender inequality and the entrepreneurial gender gap: Evidence from 97 countries (2006–2017). *Journal of Evolutionary Economics*, 32, 1205–1229. DOI: 10.1007/s00191-022-00780-9.
- Rivera, L.A., Tilcsik, A. (2019). Scaling down inequality: Rating scales, gender bias, and the architecture of evaluation. *American Sociological Review*, 84(2), 248–274. DOI: 10.1177/0003122419833601.
- Roberts, S.O., Bareket-Shavit, C., Dollins, F.A., Goldie, P.D., Mortenson, E. (2020). Racial inequality in psychological research: Trends of the past and recommendations for the future. *Perspectives on Psychological Science*, 15(6), 1295–1309. DOI: 10.1177/1745691620927709.
- Rosa, R., Clavero, S. (2022). Gender equality in higher education and research. *Journal of Gender Studies*, 31(1), 1–7. DOI: 10.1080/09589236.2022.2007446.

- Rousseau, J.J. (1956). Rozprawa o pochodzeniu i podstawach nierówności między ludźmi. W: J.J. Rousseau (red.), *Trzy rozprawy z filozofii społecznej* (s. 111–135). Warszawa: PWN.
- Saif, M.A., Zefreh, M.M., Torok, A. (2019). Public transport accessibility: A literature review. *Periodica Polytechnica Transportation Engineering*, 47(1), 36–43. DOI: 10.3311/PPtr.12072.
- Satalkina, L., Steiner, G. (2020). Digital entrepreneurship and its role in innovation systems: A systematic literature review as a basis for future research avenues for sustainable transitions. *Sustainability*, 12(7), 2764. DOI: 10.3390/su12072764.
- Scopus Impact Factor*. Pobrane z: <https://www.scopusimpactfactor.com/> (2024.01.15).
- Scopus: Comprehensive, multidisciplinary, trusted abstract and citation database*. Pobrane z: <https://www.elsevier.com/pl-pl/solutions/scopus> (2023.09.19).
- Sen, A. (1997). *On Economic Inequality*. New York: Oxford University Press.
- Shirmohammadi, M., Beigi, M., Richardson, J. (2023). Subjective well-being among blue-collar immigrant employees: A systematic literature review. *Human Resource Management Review*, 33(1), 100914. DOI: 10.1016/j.hrmr.2022.100914.
- Shulla, K., Voigt, B.F., Cibian, S., Scandone, G., Martinez, E., Nelkovski, F., Salehi, P. (2021). Effects of COVID-19 on the sustainable development goals (SDGs). *Discover Sustainability*, 2, 1–19. DOI: 10.1007/s43621-021-00026-x.
- Singh, A., Peres, M.A., Watt, R.G. (2019). The relationship between income and oral health: a critical review. *Journal of Dental Research*, 98(8), 853–860. DOI: 10.1177/0022034519849557.
- Sprawiedliwość ekologiczna*. Pobrane z: <http://coin.wne.uw.edu.pl/tzylicz/1909aura.pdf> (2023.09.22).
- Stępczyńska, N. (2023). Prawa kobiet w Afryce Wschodniej jako istotny element w dyskusji o prawach człowieka na całym świecie. *Tutoring Gedanensis*, 8(1). DOI: 10.26881/tutg.2023.1.02.
- Stępień, B. (red.). (2023). *Systematyczny przegląd literatury w naukach ekonomicznych. Metodyka, przykłady*. Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. DOI: 10.18559/978-83-8211-174-3.
- Stoetzer, L.F., Giesecke, J., Klüver, H. (2023). How does income inequality affect the support for populist parties?. *Journal of European Public Policy*, 30(1), 1–20. DOI: 10.1080/13501763.2021.1981981.
- Su, R., Obrenovic, B., Du, J., Godinic, D., Khudaykulov, A. (2022). COVID-19 pandemic implications for corporate sustainability and society: A literature review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(3), 1592. DOI: 10.3390/ijerph19031592.
- Sztompka, P. (2020). *Słownik socjologiczny. 1000 pojęć*. Kraków: Znak Horyzont.
- Tadesse, S., Muluye, W. (2020). The impact of COVID-19 pandemic on education system in developing countries: a review. *Open Journal of Social Sciences*, 8(10), 159–170. DOI: 10.4236/jss.2020.810011.
- Taylor, S. (2019). How can learning inequalities be reduced? Lessons learnt from experimental research in South Africa. *South African Schooling: The Enigma of Inequality: A Study of the Present Situation and Future Possibilities*, 321–336. DOI: 10.1007/978-3-030-18811-5_17.

- Templier, M., Paré, G. (2015). A framework for guiding and evaluating literature reviews. *Communications of the Association for Information Systems*, 37(1), 6.
- Thomson, K., Hillier-Brown, F., Todd, A., McNamara, C., Huijts, T., Bambra, C. (2018). The effects of public health policies on health inequalities in high-income countries: an umbrella review. *BMC Public Health*, 18, 1–21. DOI: 10.1186/s12889-018-5677-1.
- Trevisan, L.V., Eustachio, J.H.P.P., Dias, B.G., Filho, W.L., Pedrozo, E.Á. (2023). Digital transformation towards sustainability in higher education: state-of-the-art and future research insights. *Environment, Development and Sustainability*, 1–22. DOI: 10.1007/s10668-022-02874-7.
- Umaña-Taylor, A.J., Hill, N.E. (2020). Ethnic–racial socialization in the family: A decade’s advance on precursors and outcomes. *Journal of Marriage and Family*, 82(1), 244–271. DOI: 10.1111/jomf.12622.
- van Dijk, J. (2010). *Spoleczne aspekty nowych mediów*. Warszawa: PWN.
- Vassilakopoulou, P., Hustad, E. (2023). Bridging digital divides: A literature review and research agenda for information systems research. *Information Systems Frontiers*, 25(3), 955–969. DOI: 10.1007/s10796-020-10096-3.
- Verniers, C., Vala, J. (2018). Justifying gender discrimination in the workplace: The mediating role of motherhood myths. *PLoS One*, 13(1), e0190657. DOI: 10.1371/journal.pone.0190657.
- Von Esch, K.S., Motha, S., Kubota, R. (2020). Race and language teaching. *Language Teaching*, 53(4), 391–421. DOI: 10.1017/S0261444820000269.
- Wachtler, B., Michalski, N., Nowossadeck, E., Diercke, M., Wahrendorf, M., Santos-Hövenner, C., Hoebel, J. (2020). Socioeconomic inequalities and COVID-19 – A review of the current international literature. *Journal of Health Monitoring*, 5 (Suppl 7), 3. DOI: 10.25646/2F7059.
- Walton, J., Truong, M. (2023). A review of the model minority myth: understanding the social, educational and health impacts. *Ethnic and Racial Studies*, 46(3), 391–419. DOI: 10.1080/01419870.2022.2121170.
- Warszewska-Makuch, M., Mockało, Z. (2019). Nierówności płci na rynku pracy: przegląd literatury. *Bezpieczeństwo Pracy: Nauka i Praktyka*, 9, 15–19. DOI: 10.5604/01.3001.0013.4544.
- Weiss, D., Rydland, H.T., Øversveen, E., Jensen, M.R., Solhaug, S., Krokstad, S. (2018). Innovative technologies and social inequalities in health: a scoping review of the literature. *PLoS One*, 13(4), e0195447. DOI: 10.1371/journal.pone.0195447.
- Welcome to Scopus Preview*. Pobrane z: www.scopus.com (2023.09.15).
- Wielki słownik języka polskiego*. Pobrane z: <https://wsjp.pl/haslo/podglad/67648/niesprawiedliwosc/5226871/spoleczna> (2023.09.11).
- Wołoszyn, A., Głowicka-Wołoszyn, R. (2015). Nierówności dochodowe gospodarstw domowych w Polsce w kontekście zrównoważonego rozwoju. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 395, 396–407. DOI: 10.15611/pn.2015.395.37.
- Wołoszyn, A., Głowicka-Wołoszyn, R. (2018). Nierówności dochodowe gospodarstw domowych w Polsce w ujęciu regionalnym. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, 537, 128–138. DOI: 10.15611/pn.2018.537.12.

- World Inequality Report 2022*. Pobrane z: <https://wir2022.wid.world/> (2023.09.11).
- Wójcik-Żóładek, M. (2013). Nierówności społeczne w Polsce. *Infos. BAS*, 20(157), 1–4.
- Wrigley-Field, E. (2020). US racial inequality may be as deadly as COVID-19. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 117(36), 21854–21856. DOI: 10.1073/pnas.2014750117.
- Xie, L. (2020). Literature review on measurement and decomposition of income inequality. *Advances in Social Sciences*, 09(03), 385–388. DOI: 10.12677/ass.2020.93059.
- Yamaguchi, N.U., Bernardino, E.G., Ferreira, M.E.C., de Lima, B.P., Pascotini, M.R., Yamaguchi, M.U. (2023). Sustainable development goals: A bibliometric analysis of literature reviews. *Environmental Science and Pollution Research*, 30(3), 5502–5515. DOI: 10.1007/s11356-022-24379-6.
- Yavorsky, J.E., Qian, Y., Sargent, A.C. (2021). The gendered pandemic: The implications of COVID-19 for work and family. *Sociology Compass*, 15(6), e12881. DOI: 10.1111/soc4.12881.
- Yu, L.R., Li, X.Y. (2021). The effects of social security expenditure on reducing income inequality and rural poverty in China. *Journal of Integrative Agriculture*, 20(4), 1060–1067. DOI: 10.1016/S2095-3119(20)63404-9.
- Yu, S. (2018). Uncovering the hidden impacts of inequality on mental health: a global study. *Translational Psychiatry*, 8(1), 98. DOI: 10.1038/s41398-018-0148-0.
- Załucka, M. (2010). Nierówności i dyskryminacje związane z płcią kulturową. Kobieta na rynku pracy. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Etnograficzne*, 38, 147–155.
- Zare, H., Meyerson, N.S., Nwankwo, C.A., Thorpe Jr, R.J. (2022). How income and Income Inequality Drive depressive symptoms in US Adults, does Sex matter: 2005–2016. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(10), 6227. DOI: 10.3390/ijerph19106227.
- Zeeman, L., Sherriff, N., Browne, K., McGlynn, N., Mirandola, M., Gios, L., Health4LGBTI Network Taibjee Rafik Toskin Igor Jonas Kai van Der Veur Dennis Allen Odhrán Troussier Thierry De Sutter Petra. (2019). A review of lesbian, gay, bisexual, trans and intersex (LGBTI) health and healthcare inequalities. *European Journal of Public Health*, 29(5), 974–980. DOI: 10.1093/eurpub/cky226.
- Zhang, L., Carter Jr, R.A., Qian, X., Yang, S., Rujimora, J., Wen, S. (2022). Academia's responses to crisis: A bibliometric analysis of literature on online learning in higher education during COVID-19. *British Journal of Educational Technology*, 53(3), 620–646. DOI: 10.1111/bjet.13191.
- Znaczenie Niesprawiedliwość (Czym jest, Pojęcie i Definicja) – Znaczenia*. Pobrane z: <https://znaczenia.com.pl/znaczenie-niesprawiedliwosc-czym-jest-pojecie-i-definicja-znaczenia/> (2023.09.11).
- Zrałek, J. (2016). Ekonomia ekologiczna. Rewizja teorii ekonomii w świetle koncepcji zrównoważonego rozwoju gospodarczego. *Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*, 303, 68–83.
- Zucman, G. (2019). Global wealth inequality. *Annual Review of Economics*, 11, 109–138. DOI: 10.1146/annurev-economics-080218-025852.

Streszczenie

Zagadnienie nierówności społecznych cieszy się niesłabnącym zainteresowaniem badaczy zarówno z Polski, jak i ze świata, co nie dziwi z perspektywy turbulentnego otoczenia, w jakim przyszło żyć ludziom tworzącym społeczeństwa. Ostatnie lata, naznaczone trudnymi i nieznanyymi współcześnie wydarzeniami, takimi jak, np.: pandemia COVID-19, wojna tuż za granicą Unii Europejskiej, kryzysy ekonomiczne, migracyjne i humanitarne, klęski naturalne i ekologiczne, przyczyniły się do wzrostu liczby publikacji naukowych w tematyce szeroko ujmowanych nierówności: ekonomicznych, edukacyjnych, środowiskowych, technologicznych czy politycznych, nierównego traktowania ze względu na: płeć, wiek, pochodzenie, wyznawany światopogląd, uczestniczenie w określonej kulturze czy wyznawaną wiarę. Niniejszy artykuł, wykorzystując zasoby wyszukiwarek dedykowanych publikacjom naukowym: Google Scholar i Scopus, poświęcony został na analizę występowania i bibliometrycznej identyfikacji zagranicznych dysertacji typu *przegląd literatury i badań* w zakresie tematyki nierówności społecznych, a także przedstawienie, w wymiarze liczbowym, zainteresowania badaczy spoza Polski zagadnieniami uzupełniającymi i charakteryzującymi ww. tematykę, do których zaliczono frazy dopełniające pojęcie nierówności: ekonomiczne, społeczne, rasowe, kulturowe, edukacyjne, dochodowe, warunkowane płcią, ekologiczne (środowiskowe), technologiczne. Weryfikacji badawczej poddawano opracowania opublikowane w latach 2018–2023 (stan na dzień 15.09.2023 r.), co czyni prezentowany artykuł aktualnym, a z racji niestandardowej formuły – ciekawym i innowacyjnym przeglądem literatury i badań w ważnych dla współczesnych społeczeństw dziedzinach.

Słowa kluczowe: nierówności społeczne, przegląd światowej literatury, Google Scholar, Scopus.

Social inequalities – a review of foreign articles and research from 2018–2023

Summary

The issue of social inequality enjoys unflagging interest among researchers both from Poland and around the world, which is not surprising from the perspective of the turbulent environment in which people who create societies live. Recent years, marked by difficult and currently unknown events, such as the COVID-19 pandemic, war just across the border of the European Union, economic, migration and humanitarian crises, natural and ecological disasters, have contributed to an increase in the number of scientific publications on broadly related topics that recognised inequalities: economic, educational, environmental, technological or political, as well as unequal treatment due to: gender, age, origin, professed worldview, participation in a specific culture or professed faith. This article, using the resources of search engines dedicated to scientific publications (Google Scholar and Scopus), is devoted to the analysis of the occurrence and bibliometric identification of foreign dissertations such as literature reviews and research in the field of social inequalities. It presents, in a numerical dimension, the interest of researchers from outside Poland in complementary issues, and characterises the above-mentioned topics, which included phrases complementing the concept of inequality: economic, social, racial, cultural, educational, income, gender-based, ecological (environmental), technological. Studies published in the years 2018–2023 (as of September 15, 2023) were subject to research verification, which makes the presented article up-to-date and, due to its non-standard formula, an interesting and innovative review of the literature and research in fields important for modern societies.

Keywords: social inequalities, review of world literature, Google Scholar, Scopus.

JEL: A13, A21, A22, A23, A30, A31, A32, B40, C18, C30, D63, I14, I24, I32, J14, J15, J16, Z13.